

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В сучасних динамічних умовах зовнішнього середовища важливого значення набуває налагодження спільної роботи, реалізація спільних проектів з питань соціальної та економічної політики, культури, науки і освіти, охорони довкілля. Механізмом такої співпраці в умовах інтеграційних процесів є транскордонне співробітництво різних держав.

Питанням транскордонного співробітництва присвячені наукові дослідження таких закордонних вчених, як: Дж. Капанеллі, Е. Медейруш, А. Небухр, М. Перкман, Д. Смолбоун, К. Філіпіні, М. Хенеті та українських вчених, таких, як: І. Артьомов, В. Борщевський, З. Варналій, В. Гоблик, В. Засадко, С. Кіш, В. Лошенко, Н. Мікула, Г. Щерба [1-4].

Потребують подальшого дослідження теоретико-методичні аспекти транскордонного співробітництва з урахуванням особливостей інтеграційних процесів.

Метою статті є дослідження сутності понять «транскордонне співробітництво» та «транскордонна інтеграція», етапів їх розвитку та форм прояву.

Транскордонне співробітництво – це спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством [2].

Порівняльний аналіз понять «транскордонне співробітництво» «транскордонна інтеграція», «транскордонна економічна інтеграція» показав, що базою розуміння є процесний підхід, взаємозв'язки та відносини, взаємодія, що має поглиблений стійкий характер (табл. 1).

Основна роль транскордонного співробітництва в інтеграційних процесах визначається можливістю пришвидшення процесів вирівнювання та підвищення рівня якості життя населення прикордонних територій щонайменше до середньоевропейського та досягнення вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон до повної інтегрованості простору [2, с. 18].

Організаційними формами транскордонного співробітництва для України є створення єврорегіону; укладення угод про транскордонне співробітництво в окремих сферах; встановлення та розвиток взаємовигідних контактів між суб'єктами транскордонного співробітництва (рис. 1).

**Порівняльний аналіз понять «співробітництво»
та «інтеграція» в транскордонному аспекті**

Термін	Ключові поняття		
	база	цілі	учасники
Транскордонне співробітництво [1]	спільні дії (процес)	встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин	Територіальні громади (їх представницькі органи), місцеві органи виконавчої влади, територіальні громади, органи влади інших держав
Транскордонна інтеграція [2, с. 19]	об'єктивний процес	розвиток глибоких, стійких взаємозв'язків та поділу праці, створення міжнародних господарських комплексів	прикордонні регіони сусідніх держав
Транскордонна економічна інтеграція [2, с. 19]	форма (процес)	інтернаціоналізація господарської діяльності (виробництва), зближення та поглиблення взаємодії	регіональні економіки

Базовими сферами такого співробітництва є: виробнича кооперація; спільне будівництво; використання праці іноземних робітників; створення прикордонної інфраструктури; запровадження преференційного режиму на прикордонних митних пунктах та транспортних вузлах; спільне використання енергетичних, водних та інших природних ресурсів та надання технічної допомоги; передача ноу-хау; консалтингові послуги; соціокультурне співробітництво діаспор; туризм та курортно-рекреаційне господарство; екологія (спільні роботи з охорони природного середовища та радіаційної безпеки); обмін сільськогосподарською технікою та допомога у сфері селекції [2, с. 21].

Основою транскордонного співробітництва є поняття транскордонного простору, який розуміють як «насичену територію, що охоплює безліч об'єктів і зв'язків між ними: населені пункти, промислові підприємства, економічно освоєні та рекреаційні площі, транспортні та інженерні мережі, які розміщені по обидва боки кордону» [2, с. 16].

Рис. 1 Розвиток етапів та форм транскордонного співробітництва

Джерело: розробка автора

Структура транскордонного простору (регіону) має поліцентричний характер і організована навколо стількох домінантних осередків мережі поселень (центрів), скільки різних територіальних підсистем входить до складу транскордонного регіону. Кожна з підсистем має інший ступінь відкритості щодо свого суспільно-економічного простору, а також щодо останніх підсистем. Перехід до іншого стану структури можливий завдяки нелінійній природі зв'язків і залежностей у транскордонній регіональній системі з урахуванням існуючої різниці в межах окремих підсистем. Зв'язки та залежності системи мають переважно причинно-зворотний характер [2, 3].

Поліцентричний характер зумовлює те, що рівень інтеграції транскордонної регіональної структури є нижчим порівняно з вузловим (внутрішнім) регіоном. Транскордонний регіон є поліструктурним об'єктом, що допускає синхронне співіснування формальних, змістовних і повних структур, які властиві різним наборам відносин і перетворень.

Якість транскордонного економічного простору визначається багатьма характеристиками, основними з яких є такі:

- щільність – чисельність населення, обсяг регіонального валового продукту, природні ресурси, доходи тощо на одиницю площі простору;
- розміщення – показники рівномірності, диференціації, концентрації, розподіл населення і економічної діяльності, освоєні й неосвоєні території;
- зв'язність – інтенсивність економічних зв'язків між частинами та елементами простору, умови мобільності товарів, послуг, капіталу та

людей, розвиток транспортних і комунікаційних мереж, пропускна здатність кордону та прикордонної інфраструктури;

- відкритість – рівень сприйняття інновацій, рівень готовності системи до структурних змін, рівень безпеки [2, с. 44-45].

Процес створення зв'язків і договірних відносин у прикордонних теренах з метою пошуку шляхів вирішення спільних та ідентичних проблем є основою транскордонного співробітництва. Вирішальну роль у конкурентних перевагах в аспекті транскордонного співробітництва відіграє якість продукції та послуг, ефективність бізнес-процесів та технологічне лідерство, що сприяє поживленню міжнародного обміну продукцією.

Література:

1. Закон України «Про транскордонне співробітництво» від 24.06.2004 р. № 1861-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rada.kiev.ua

2. Транскордонне співробітництво України в контексті євроінтеграції : монографія / Н. А. Мікула, В. В. Засадко. – К. : НІСД, 2014. – 316 с.

3. Транскордонне співробітництво України: стан, проблеми, перспективи : монографія / За загальною редакцією І.В. Артьомова. – Ужгород, 2012. – 520 с.

4. Глобалізація та регіоналізація: виклики для економіки України : монографія / за ред. В.Є. Лошенюка – Чернівці: Рута, 2010. – 516 с.

Стаднік Є. О., старший викладач,

*Київська державна академія водного транспорту
імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного
м. Київ, Україна*

ІСЛАМСЬКИЙ БАНКІНГ, ЯК ОДИН ІЗ ПЕРСПЕКТИВНИХ АНТИКРИЗОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ УКРАЇНИ

Інтерес до ісламських фінансових інститутів значно збільшився в період світової фінансової кризи. Загально визнано, що криза не торкнулася ісламські банки в такій же мірі як звичайні банки. Основна причина цього полягає в природі ісламських банків, які уникають ризикованих і сумнівних фінансових продуктів, а також той факт, що їх операції забезпечені активами банків. Стійкість ісламських банків і компаній до впливу світової фінансової кризи пояснюється тим, що Коран забороняє займатися спекуляціями.

В Україні даному питанню досить мало приділяється уваги в науковій літературі.

Останнім часом до послуг ісламських банків все частіше вдаються не тільки мусульмани, але і великі західні фірми (IBM, General Motors, Daewoo), а провідні західні банки відкривають у себе ісламські підрозділи.